

Zeeuwsche Jeugdherinneringen

Eerste druk 2019

©2019 Herbert Verhey

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand,
of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij
elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere
manier, zonder voorafgaande toestemming van de auteur.

Voor overname kunt u zich wenden tot: herbert@verhey.com

ISBN 978 940 219 839 3

www.bravenewbooks.nl

*“Bin d’u meneer Veraai?
Heef me is ’n and!”*

Zeeuwsche Jeugdherinneringen
van M.G. Verhey (1882-1951)

Inhoud:

Voorwoord — 5

M.G. Verhey, Jeugdherinneringen — 7

Personenregister — 279

Voorwoord

Op aandringen van zijn kinderen noteert Martinus Gerardus Verhey in het voorjaar van 1945 herinneringen aan zijn voornamelijk in Middelburg afspelende jeugd in de laatste decennia van de 19e eeuw. "Aan de hand van persoonlijke belevenissen schetst Verhey in z'n jeugdherinneringen het beeld van Walcheren en de Walchenaren uit de tijd van toen," schrijft de Provinciale Zeeuwse Courant in 1981.¹ Het typoscript is dan net herontdekt in het Rijksarchief Zeeland in Middelburg² door de oudwethouder J.S. Hoek. "Eigenlijk zouden die jeugdherinneringen nog eens in boekvorm moeten verschijnen," zo meent hij.

Martinus Gerardus Verhey is geboren te Middelburg 24 November 1882 als zoon van notaris Baris Agathus Verhey (1834-1892) en diens tweede echtgenote Jacoba Maria Matthia van der Feen (1845-1927). Hij heeft dan twee broers en één zuster: Bastiaan Jacob Verhey (*Middelburg 23 September 1872), zoon uit het eerste huwelijk van zijn vader met Catharina Louisa van den Berg (1843-1874), Willem Johannes Verheij (*Middelburg 31 Maart 1878) en Clara Magdalena Verheij (*Middelburg 10 December 1879).

Na de H.B.S. te Middelburg doorlopen te hebben studeert hij scheikunde aan de Technische Hoogeschool te Delft. Volgend op zijn afstuderen wordt hij benoemd tot directeur van de N.V. Oudt-Hollandsche Olievervenmakerij te Scheveningen en neemt in 1910, samen met zijn broer Willem Johannes Verhey, de Dordse Lak- en Verffabriek "Premier" over die zij herdopen in "Lak- en Verffabriek Gebroeders Verhey". De fabriek levert voornamelijk aan overheidsinstellingen, industrie, scheepvaart en huizenbouw, maar produceert ook drukinkten voor de dagbladders en grote drukkerijen.³ Vanwege de groei van het bedrijf wordt de verffabriek in het voorjaar van 1921 verplaatst naar Loosduinen, en krijgt het de oude naam terug, "Lak- en Verffabriek Premier".

In 1948, het jaar dat Willem Johannes Verhey overlijdt, trekt Martinus Gerardus Verhey zich terug uit de firma en laat het bedrijf verder gaan als onderdeel van de Rotterdamse verffabriek Molyn & Co. Enkele jaren later, in 1951, overlijdt Martinus Gerardus Verhey te 's Gravenhage.

Martinus Gerardus Verhey heeft twee kinderen uit het eerste huwelijk met Johanna Frederica Neumeyer (1893-1982): Baris Agathus Verheij (*Dordrecht 22 Maart 1918) en Leendert Johannes Verheij (*Scheveningen 4 Mei 1922). Zijn tweede huwelijk met Johanna Jacoba Ribbius (1894-1951) is kinderloos gebleven.

De “Jeugdherinneringen van M.G. Verheij” — door het Onderzoeksinstituut Egodocument en Geschiedenis omschreven⁴ als “Zeer gedetailleerde en vroege jeugdherinneringen met oog voor maatschappelijke veranderingen” — is in 1945 in gestencilde vorm in eigen beheer uitgegeven op folio formaat (120 pagina's, 33 x 21 cm). Zijn zoons alsmede het Rijksarchief Zeeland⁵ bezitten hiervan een exemplaar. Hoewel Martinus Gerardus Verhey ervan uitging dat de lezers slechts zouden behoren “tot de mij bekende familie en eventueel kennissenkring,” hield hij een brede slag om de arm en droeg het op “aan hen die-er-belangstelling-voor-hebben”.

Het citaat “Bin d'u meneer Veraai? Heef me is 'n and!” (Bent u mijnheer Verhey? Geef mij eens een hand!) is ontleend aan de uitspraak van de boer Geschiere op pagina 15 .

1. PZC, 8 september 1981, p. 9

2. Middelburg, RA Zeeland: Bib. Zeel. 937 verh.

3. VVVF Verf&Inkt 5 (juni 2009), pp. 26-27

4. Onderzoeksinstituut Egodocument en Geschiedenis; Egodocumenten 1814-1914 deel 3: N - Z (repertorium); 1.1. Verhey, M.G.; Typoscript; 33 x 21; 120 p.; publicatie 1945 (maartmei); periode 1882 - ca. 1910.

5. Zie noot 2.

Nu ik twee maanden geleden mijn herinneringen heb opgeschreven betreffende de jeugd van mijn zoons, hebben die mij gevraagd hetzelfde te doen betreffende mijn eigen jeugd. Ik doe dit gaarne en voornamelijk voor mijn eigen genoegen, omdat onder het schrijven alles weer zoo duidelijk voor mijn geest komt te staan. Overigens moet ik zeggen, dat ik mij méér moeite moet doen mij de dingen van vroeger te herinneren, dan toen het nog niet zoo lang geleden was, dat ik het beleefde.

Dit is, meen ik, een normaal verschijnsel, maar wordt door de tijdsomstandigheden waarin we nu in 1945 leven, geaccentueerd. De doktoren zeggen met een geleerd gezicht; gebrek aan eiwit.

Er is nu echter meer neiging om alles nog eens op te halen om méérdere redenen; Onze actieradius is zoo klein momenteel, en onze vrije tijd ruim voldoende, evenals onze kans op een plotselinge dood, die in één seconde aan elk leven een einde maakt, waardoor men een snel vergeten onbelangrijkheid is geworden, en wat er van die geringe persoonlijkheid in het hiernamaals overblijft is een voor mij volkomen raadsel, waarop ik zoo tus-schen de druppels door in deze bladzijden nog wel eens be-spiegelend zal terugkomen.

In ieder geval, wanneer deze papiertjes nog wat leesbaar blij-ven, is dat er tenminste nog van over: ce n'est pas jurer gros! — – Ze worden dus bij deze “opgedragen”, als ik dat groote woord mag noemen, aan hen die-er-belangstelling-voor-hebben!

Ik ben niet ertoe in staat in boekvorm te schrijven, met een echte “draad” erin, zoodat het ook leesbaar zou zijn voor velen. Of liever gezegd; dit zou me te veel moeite kosten. Als het bepaald mòest, zou ik het kunnen probeeren, en er misschien eenigermate in slagen, maar ik heb in mijn leven al zooveel gedaan en tot stand gebracht, dat wel lukte, maar slechts dóórdat ik er al het verdere aan opofferde. Ik deed dat dan uit noodza-kelijkheidsoverwegingen, net als ieder gewoon mensch. Ik bedoel hier examens en verffabrieken en zoo.

Echter doe ik dit werkje, waar ik nu aan bezig ben, uitsluitend voor eigen genoegen, en hoop ik, voor dat van enkele anderen, en waarom zou ik het me dan moeilijk maken?

Diep respect heb ik voor boekenschrijvers, die niet over zich zelf schrijven, maar over in hun fantazie bestaande personen. Het is me onbegrijpelijk hoe zij dat kunnen, net zooals pianospelen, bankier zijn, staatsman, ouderwetsche schilderen met smachtende koeien en liefelijke boeren er op, die eruitzien, zooals ik ze nog nooit heb kunnen zien.

Hoewel ik dus de fantazie mis, die zoovele anderen wèl bezitten, ben ik wel in staat nauwkeurig, en op een wijze die mijzelf eenige voldoening schenkt, op papier te zetten, datgene wat ik mij herinner gezien of gehoord te hebben. Dit heeft natuurlijk ook zijn waarde, en juist het gebrek aan fantazie komt dan vaak ten goede aan de waarheid en juistheid der beschrijving.

Het is me duidelijk, dat bij het schrijven van een boek, dat voor een aan den schrijver onbekenden lezerskring wordt geschreven, andere woorden en zinswendingen zullen moeten worden gebruikt, als wanneer, zooals in mijn geval, de lezers slechts behooren tot de mij bekende familie en eventueel kennissenkring.

Ze hebben me altijd gezegd dat ik geboren ben te Middelburg op 24 November 1882, en ik neem aan, dat het waar is, want ik heb er nooit last mee gehad, als ik dat moest opgeven.

Van mijn eerste levensjaar herinner ik mij niets. Had men mij op mijn vijfde jaar gevraagd mijn jeugdherinneringen op te schrijven, dan had ik daar met hanepoten heel wat bladzijden mee kunnen vullen waarschijnlijk, maar ik herinner me nu toch dat ik me op mijn 5e bewust was dat ik, wanneer ik zoover mogelijk terugdacht, kwam aan een moment, dat ik in de salon in de vensterbank zat, en daar een kastje ontwaarde met speelgoed er in. Mijn ouders hebben toen uitgerekend voor mij, dat ik toen 2 jaar was.— Ik vind het bepaald heel jammer, dat ik van vòòr die twee jaar niets meer weet, al was het ook nog zoo luttel.

Er werden in dien tijd nog geen kiekjes door amateurs gemaakt, die mijn geheugen een handje konden helpen mischien. Voor fotografieën moesten we naar den fotograaf Bauer, die een beetje Duitschachtig sprak, en vriendelijk was, en je moest heel lang heel stil zitten. Hij kwam dan op zijn teenen naar je toe en draaide wat aan je hoofdje, ging weer terug, haalde een raar dekseltje van zijn toestel en zei, dat je goed moest kijken, want er kwam wel eens een poppetje uit. Van die stille aandachtseconden maakte hij gebruik, de foto tot stand te brengen

Zeker zou ik me nog wel meer dingen te binnen brengen, als ik in de oude brieven en prentenboeken en huizen kon rondwaren. Maar die zijn allemaal verbrand in deze 1940 Meimaand.

^ ^ ^ ^ ^

Wij woonden in de Lange Delft H 7, en mijn vader had daar tevens zijn notariskantoor. Een klein kind heeft de meeste belangstelling voor de voorwerpen in zijn naaste omgeving, en de personen komen op het tweede plan. Hij lacht wel eens tegen hen en verheugt hen daarmee zéér. Maar waarschijnlijk

omdat hij voor hen niet zorgen kan, is de belangstelling van de ouders voor het kind veel groter dan omgekeerd. Later beseft zoo'n kind pas op een gegeven moment uit zichzelf, dat hij zijn ouders zoo'n geweldig plezier kan doen door een klein vriendelijkheidje, want het mag niet vergeten worden, dat ze soms verschrikkelijk lastig zijn voor hun ouders, door driftbuien en dwingpolitiek. Kinders zijn geen engelen, en hoewel ik zeker weet, dat mijn ouders erg op me gesteld waren, weet ik tevens van mijzelf, dat ik dikwijls een klein krengetje was.

^ ^ ^ ^ ^

Mijn vader noemden we Paap, en ik vind het een plechtig moment dat ik nu hier wat over hem schrijf. Te kort heb ik hem gekend: tot mijn 9e jaar.

Hoe dikwijls heb ik later wel eens gedacht: hè! Dat had mijn vader nu eens mee moeten maken. Maar ook wel eens: Nu ik ben blij dat hem het niet beschoren is geweest, dit mee te maken.

Ik heb wel eens gedacht: Verbeeld je dat hij nu eens plotseling kwam binnen stappen, en dat je heel gewoon over alles eens als oude vrienden kon gaan praten.

Laat ons aannemen, dat het jammer is, dat ik hem zoo kort heb meegemaakt en me zelfs zoo weinig van hem herinner. Hier staat echter tegenover, dat dat weinige zoo heerlijk en lief in mij genesteld is, dat ik een brok in mijn keel krijg als ik er aan denk. De laatste jaren voor zijn dood was hij al heel zwak: nieren en hart waren zijn zwakke kant, en de oorzaak van zijn dood op zijn 57ste jaar.

Zoolang ik hem kende, was hij meestal gekleed in het zwart met grijze broek en laarzen met voor en achter een trekklus, en links en rechts zwart elastiek. Alles om ze maar gemakkelijk aan te trekken. Geen knopen of veeters. Er bestond ook nog een laarzenknecht of laarzentrekker van hout, om ze makkelijker uit te trekken. Want mannen op leeftijd hadden vaak buiken, die hun het aan- en uittrekken der laarzen

moeilijk maakten. Groote ronde blinkend witte harde manchetten zaten in de mouw, en hij droeg meestal een hooge zwarte hoed, of 's zomers een dergelijke maar van grijs paardenhaar met gaatjes voor de luchtigheid.

Paap of Pap of Pa had prachtige witte handen met blanke lange nagels, die altijd mooi waren, zonder dat hij er iets aan deed of zelfs maar naar keek. Bakkebaardjes en een kaal hoofd. Rechtop met allerliefste groote blauwe oogen achter een groote stalen bril. Ik vond hem een echte waardige notaris, die hij ook was. Zijn dijbeen vond ik kort als ik er op zat en dan kon ik met het horlogekettingje spelen dat ik nu zelf draag. Dat had hij gekregen als eerste verdienste toen hij jonge candidaat-notaris was in Hilligersberg. Hij zei me dat met een zekere mate van trots. Het woord "verdieneu" heeft toen bij mij een bizonder mooie klank gekregen. Zoiets van je verdiende loon. In de goede beteekenis van het woord.

Als hij niet op zijn kantoor was, zat hij 's winters in zijn leunstoel bij de open haard op dezelfde plaats als waar hij zat aan tafel. Hij las daar ook de krant, en we aten vroeger altijd al om 5 uur. Dat was overal zoo. Ik zat dan wel eens aan zijn beenen te kriebelen en bekeek hem van top tot teen. Als ik hem mijn nachtzoen ging brengen, prikte mij zijn bakkebaard en dus verkoos ik het smakelijke gladde hoofd, waarvan het vriendelijke luchtje mij bij is gebleven. In zijn oor zaten donkere gekrulde haartjes.— Hij was rustig.

^ ^ ^ ^ ^

Mijn tante Tine Hoyer-Van der Feen, zuster van mijn moeder heeft mij, toen ik pl.m. 20 was eens over hem geschreven, en die brief is gelukkig bewaard, en ik ben haar daar erg dankbaar voor. Er stond in, dat ze hem eens had ontmoet op de boot, voordat hij mijn moeder kende, en dat het haar was opgevallen, dat hij door zijn vriendelijke beschaafde rustige manieren ieders sympathie had en achting. De menschen zagen tegen hem op. Hij had veel vrienden in de stad en deed veel voor het welzijn der stadgenooten op het gebied van mu-

seum, ontspanning enz. - Er was ook iets geheimzinnigs en dat was, dat hij vrijmetselaar was. Zijn kantoor ging heel goed en de gang zat altijd vol boeren, vooral op Donderdag: markt-dag. Maar toch had mijn vader het niet druk, want om drie uur ging hij al in den tuin roosjes planten of naar Roozenburg, waar mijn grootmoeder woonde.

^ ^ ^ ^ ^

De voorkamer aan de straat was zijn privé-kantoor en daarachter de suite voor de bedienden. In dat kantoor waren twee schrijftafels met aflopende bladen tegenover elkaar, waaraan 4 Heeren zaten op heel hoge krukken, waarop ik wel eens werd getild. Ik was dan heel bang er af te vallen, want je kunt je nergens aan vasthouden. Ze schreven alles in heel dikke boeken en heel netjes. Tegen de muur met de kasten hing een raar ding, dat mijn volle belangstelling had, Het heette een barometer en was eenvoudig een glazen flesch, die leek op een theeketel met een lichtroode vloeistof er in. Ze zeiden, dat je eraan kon zien, wat voor weer het werd. In ieder geval wist ik zeker, dat ik nooit notaris of klerk zou willen worden, want er waren matglazen ramen onderin, en daarboven gewoon glas, uitziende op de kille zonlooze binnenplaats, en het pleeraampje, waaruit ik hen wel eens met een niet-ongebruikt papiertje heb toegewuifd: Foei Geertje!

Zoo mocht ik eens een kop koffie brengen naar dat kantoor. Dat was vergif voor de jeugd, nog erger dan thee, en dus door mij nooit gedronken. Maar het rook zoo lekker en ik nam er toch maar een lepeltje uit. Daar ik niet direkt dood was, heb ik naar een heele slok genomen, en wie weet wat dit mijn verder leven beïnvloed heeft. Ik voelde mij een man, want ik bleek er tegen te kunnen. Maar het lekkerste was toch de suiker die onderin bleef liggen, als ze niet goed geroerd hadden, en daar kon je toch zeker niets van krijgen, en er gaat toch maar niets boven de verboden vrucht.

^ ^ ^ ^ ^

Mijn vader heeft eens bij een zekere gelegenheid aan al zijn

kinderen elk f 10,-- gegeven: een gouden tientje voor de spaarpot. De mijne was een groen ijzeren brandkastje ter grootte van een pak lucifers. Mijn moeder heeft me wel eens uitgelegd, hoe groot die som wel was, maar daar werd een mensch stil van. Als dat b.v. werd omgezet in babbelaars of drop, waren dat hoeveelheden, die wel een kamer zouden vullen tot het plafond. Maar ik moest het bewaren, en was dus vanaf dat oogenblik kapitalist, waarvoor ik mij geneerde, en waarover ik met niemand sprak.

^ ^ ^ ^ ^

Mijn vader was een stille rustige man, met te veel gevoel voor humor, om spoedig boos te worden, wanneer zijn kinderen ondeugend waren. Toch is mij een voorval bijgebleven, waarbij hij volgens mij faalde.

Hij wist veel van dieren en planten en had ons daarvan alles verteld. Broeder Bas kwam uitgelaten van blijdschap mijn vader in zijn rust storen om hem te zeggen, dat in het rozenperk in onzen tuin een hagedis zat. Dit was iets zeer bijzonders, en mijn vader en ik er snel op af. Bas, die werkelijk meende wat hij zei, toonde hem voorzichtig om het niet te verjagen het dier tusschen de struiken, dat nog op dezelfde plaats was blijven zitten, en daar was het: slank gevlekt bruin en puntig en glimmend. Vader keek en keek, verzette zijn bril, en greep plots boos naar Bas, die vluchtte en liep wat hij kon om aan zijn vader, die hem achterna wipte, te ontkomen. Er was een misverstand, echter, en Bas had inderdaad een hoopje van ons hondje Black aangezien voor een hagedis. Hijgend en huilend werd dit misverstand ingezien na debat, doch zooals gij ziet; niet, door mij vergeten.

^ ^ ^ ^ ^

Vader moest zich rustig houden en mocht niet veel loopen. Toch wandelde hij eens met ons langs het kanaal aan de Zuidkant over den dijk op een zomeravond, en wees ons het trilgras, dat daar bloeide. Alles was daar even rustig net als hij, en het was misschien voor het eerst, dat ik de heerlijke rust:

van den avond leerde genieten net als hij, zonder dat hij er ons opmerkzaam op maakte.

Er waren toen nog niet zooveel menschen op de wereld, en je kwam op zoo'n dijk maar weinig menschen tegen. Maar die Zeeuwen zijn zoo vriendelijk, dat zij elkaar altijd groeten, ook al hebben zij elkander nooit ontmoet of gezien. De boeren, rijk of arm, voelen zich natuurlijk volstrekt niet minder dan de Heeren of burgers, maar ze groeten het éérst, al was het alleen maar om het goede voorbeeld te geven. De boerinnen net eender.

^ ^ ^ ^ ^

Mijn vader was zelf geen Zeeuw, maar hij kon erg goed met hen overweg. Hij kwam uit den Briel, waar mijn grootvader burgemeester was, maar die heb ik nooit gezien.

De natuur kende hij, door dat ze 's zomers bij Oostvoorne woonden op Kooydigt, dat in mijn grootvaders tijd heel groot was; tot aan zee. Het werd later bewoond door onze neef Collot d'Escury, wiens moeder de zuster van mijn vader was. Mijn vader heeft ons veel van boomen en planten geleerd, en van dieren. Als alle zachtzinnige menschen hield hij niet van jagen, en ik hoor hem nog vertellen, dat hij bij Den Briel een kennis had, die een verzameling opgezette dieren had door hemzelf geschoten. Aan dien kennis hadden ze een beetje het land en vertrouwden hem niet. Op jacht zijnde, mag men schijnt het, slechts schieten op een haas als hij loopt, en niet als hij stil zit. Mijn vader had dus een opgezette haas stilletjes van dien kennis meegenomen, en die tusschen de struiken gezet, waar hij prompt door dien kennis op de jachtpartij werd doorschoten. Mijn vader en zijn vrienden hebben na het jacht dinée de heele verzameling opgezette dieren door elkaar gesmeten als straf.

^ ^ ^ ^ ^

Mijn moeder, die mijn vader: Baris noemde of: Verhey of: màn, vond zulke verhalen maar zoo zoo, omdat ze zoo braaf was, en correct, maar toch zag ik haar inwendig lachen als ik

haar bespiedde, en ze was vol bewondering en zorg voor haar echtgenoot. Ik kon zulke dingen het best bestudeeren, wanneer ik onder tafel zat, wanneer na het eten, bijvoorbeeld als er gasten waren, de tafel nog niet afgenomen was, en men nog zat na te praten bij sigaar.

^ ^ ^ ^ ^

De Heer en Mevr. de Stoppelaar waren vrienden, en die vertelden over hun reis naar Egypte. Ze waren rijk en kinderloos en hebben veel aan de stad geschonken. Dit staat ook alles vermeld in een gids voor Walcheren – in de Fransche taal geschreven terwille van het vreemdelingenverkeer – die ik kortgeleden op de markt te Den Haag kocht, en die heel merkwaardig is en geschreven in pl.m. 1902. Ik bezit de zeldzame en complete kroniek van Zeeland, die eeuwen oud is uit de boedel van mijn grootmoeder, een boekje van Geschiere die een pachter is van een stuk land van mijn broer Willem, een boekje “Mijmeringen” van Dr. P.H. Ritter, en eenige fotoalbums met beschrijvingen van Dr. Unger.

Die boer Geschiere hebben we nog eens opgezocht met juffrouw Etienne erbij met de jongens pl.m. in het jaar 1927, toen hij dat boek nog niet geschreven had. Hij heeft het trouwens niet zelf geschreven, maar een ander in de pen gegeven. Zijn schoonzoon was eigenlijk pachter toen, en hij woonde bij diens gezin in, en we werden bij hem binnen gelaten in de mooie kamer waar hij als een vorst achter zijn bijbel zat. Op de foto in het boek (dat D. Roozenburg nog van mij heeft in Zeeland opgeborgen) staat hij afgebeeld op een driewielerfiets. Een heel groote mooie man met heel groote witte handen, omdat hij niet meer op het land werkte.

Hij noodde ons vieren uit plaats te nemen en zei toen opstaande plechtig: “Bin d’u meneer Veraai? Noe, als u de zeun bint van netoaris Veraai, dan kan’k je zahhe, dat u voader me vroehet toen’k is in de noarigheid zat eel eel fesoenlijk beandeld eit. Heef me is ’n and”. En toen drukte hij met zijn twee groote handen mijn pootje, en ik was erg trotsch op zoo’n

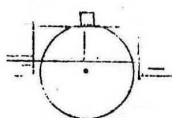
vader en zoo'n vriend. 't Kon anders! Een notaris kan, als hij 't listig aanlegt, waarschijnlijk wel heel wat meer aan die boeren verdienen, en eventueel aan zijn kinderen nalaten bij overlijden. Maar ik ben heel tevreden met een dergelijke handdruk van een dergelijken boer, en ben blij dit neer te kunnen schrijven.

Toen ik ongeveer 3 jaar was, ben ik eens in de zomer met mijn ouders en de rest van het gezin in Kleef geweest en het Reichswald, daar in de buurt waar nu de strijd woedt. Ik vond het er prachtig, maar ik was nog, zo klein, dat ik me alleen herinner, dat tot mijn groote schrik op de drempel van onze hotelkamer een monster zat, zoodat ik dacht, dat ons aller dood nabij was. Het bleek een pad te zijn, met haren op zijn rug, en uitpuilende oogen. Mijn vader, een held, pakte hem met een tang beet, en smiet het giftige dier in den afgrond, waardoor hij ons aller leven redde, waarvoor ik hem ook alweer dankbaar ben.

Dubbel genoot ik daarna het leven in een rijtuig met twee zwarte paarden rijdende door het Reichswald aan de zijnde van dien held.

^ ^ ^ ^ ^

Daarna is mijn vader nog eens met Bas en diens vriend Couvée en diens vader (Middelburgers) een reis naar Zwitserland gaan maken. Die Couvée is de nu 72-jarige dokter in den Haag, en ik heb telefonisch met hem afgesproken, dat ik hem als ik hem ontmoette eens staande zou houden om over vroeger te praten. Want ik ken hem nog wel, want ik herinner me iedereen die ik ééns, al is het op mijn vierde jaar, gezien heb. Ik geloof dat dat komt als men in een kleine stad is geboren en daar heeft geleefd. Om mij, die niet mee was geweest, een genoeg te doen, brachten ze mee uit Zwitserland, het nieuwste op het gebied van vervoer: een sportkar. Dat was een kar als volgt:

Twee wielen met spaken en rubberbanden en 2 zitplaatsen met rugleuning tegen elkaar, en ik kom hier later

nader op terug, om, nu ik mijn vader ongelukkig slechts zoo kort gekend heb, uitgebreider over mijn moeder te reppen, die ik gelukkig lang heb mogen behouden.

^ ^ ^ ^ ^

Altijd was ze om en bij ons, en ze was een en al zorg voor het gezin. Ze was niet groot en dat gaf ons kleintjes misschien nog meer eenheid met haar. Zij trachtte ons altijd goede manieren te leeren, en ik heb de indruk, dat ik dat persoonlijk erg noodig had. Zij gaf voornamelijk het goede voorbeeld, hetgeen een goede politiek was, maar bovendien voor haar niet anders mogelijk. Ze sprak zuiver Hollands net als mijn vader, hetgeen in Middelburg niet algemeen gebruikelijk was. Integendeel. Mijn broers en zusters spraken ook netjes. Maar ik hield er 2 talen op na: één in den omgang met mijn vriendjes en een voor speciale gelegenheden. Natuurlijk haperde er dan wel eens wat aan. Later toen ik in Delft ging studeeren deed ik mijn best het goed te doen, maar een van mijn vrienden in mijn eerste jaar heeft me toch eens kwasiel vriendelijk gevraagd (om mij te pesten) of het in het begin niet erg lastig voor mij was om op gewone schoenen te loopen. Hij wilde daarmee natuurlijk naar voren brengen, dat ik tot mijn 18de jaar volgens hem natuurlijk, gehoord mijn uitspraak van de Nederlandsche taal, op klomp en moest hebben geloopt als Zeeuwsche boer: Het is hem door mij behoorlijk ingepeperd.

Moes ging hierbij soms wel heel ver. Ik weet nog, dat ze eenig bezwaar had tegen het woord "bel", en liever had dat wij zeiden "schel". Misschien omdat een Zeeuw zegt: "bel bel" terwijl een Hollander zou zeggen "wel wel".

Zij wilde ook graag, dat wij goed Fransch leerden spreken, want dat hoorde zoo in de beschaafde wereld. Zij leerde ons een rijmpje: op de markt –au marché, heb ik gekocht –j'ai acheté, een appel -une pomme, een spijker -un clou, fermez la porte -doe de deur toe. Wij leerden dat van buiten en zeiden het snel achter elkaar op. Mijn broer Willem struikelde echter altijd bij het einde, en zei dan: permez la foor, doe de

deur toe. Overigens sprak hij goed Fransch.

Een klein Fransch domineetje Itié genaamd, kwam wel eens na de preek bij ons koffiedrinken, maar die sprak zoo snel, dat het niet was bij te houden. We hebben het hondje Bob van hem overgenomen, en het ontging mij niet, dat mijn moedertje hem altijd zelf uitliet bij de deur, omdat anders Itiétje te veel grapjes maakte met de dienstbode.

Wij leerden, dat het niet netjes was aan tafel het onderste uit de schotel te nemen, want dat stond schrokkerig. Dat moest naar de keuken voor de dienstboden - booiën genaamd. Want, zei mijn moeder, men moet het er in laten: pour l'honneur du plat. Er was een andere uitdrukking: le fond est pour le bon, en ik beweerde dat het moest wezen (zie boven): le fond est pour la bonne. Verwarrender werd het, doordat het kloakje, het achter eindje van een kip, niet aan tafel behoorde te worden opgegeten, en men noemde het, omdat het toch eigenlijk zoo lekker vet was: le sot l'y laisse. -

Daarop vond ik, dat ik er recht op had, want zei ik: le fond est pour le bon. En als ik dan de schotel snel leegsnoepte zei ik: le sot l'y laisse.

Waarna steeds eenig tumult ontstond.

^ ^ ^ ^ ^

Wij hadden een mooie dienstbode, Anna Schouten, die probeerde erg netjes te spreken. Zij maakte ook zonder dat een zeer gunstigen indruk op den doorsnee Middelburgschen man, hetgeen in het huishouden weleens bezwaren opleverde. Ik, als kleine jongen, klom weleens bij haar op schoot in de keuken, en voelde mij daar zeer behagelijk, en daarom mocht het eigenlijk ook niet.

Het woord "gehakt" was misschien evenals "bel" niet mooi genoeg, en daar de Zeeuw wat last heeft met de *h* en hem òf laat vallen, òf door een *g* vervangt, maakte Anna er van "gekapt".

Goed, daar was nu zoo'n heel groot bezwaar niet tegen, maar het erge geschiedde, toen zij aan tafel kwam dienen, ter-

wijl er nog daarenboven een gast was, en zij de beide woorden gehakt en gekapt vermengde tot het bijna onvermijdelijke woord: gekakt. Dit was voor velen een droevige dag (voor enkele anderen echter niet). Ja, ja, die Antje Schouten.

Zij noemde mij altijd wurm, hetgeen met mijn geringe afmetingen te maken had, en ik nam het haar niet kwalijk.

Anna had eens een verkoudheid te bekampen, en had daarvoor noodig vlugzout, dat “ammonium-chloride”, dat zoo lekker prikkelend ruikt naar ammoniak. Er is echter ook zoutzuur, en dat ruikt helemaal niet lekker, en heet geest van zout. Welnu, Anna, die niet in de scheikunde had gestudeerd, en toch haar verkoudheid wilde bekampen, vroeg aan mijn moeder, terwijl zij deze beide chemische namen doorelkaar haspelde: Mevrouw, heb u voor mijn een fleschje vlug van geest.

Wij hebben eens onderhandeld met een lijstenmaker, Claar en ik op de dwarskai over een lijst die om een plaat gemaakt moest worden. Die man sprak Middelburgsch, maar probeerde om het niet te doen, daarom kon ik hem maar niet begrijpen. Het ging over een houten lijst, die oud-goud gekleurd moest zijn, maar oud, en goud, en out, en houd, daar komt de Middelburger nooit uit. We hebben 't maar aan hem en zijn goede smaak over gelaten, en het kwam in orde.

^ ^ ^ ^ ^

Mijn zuster Claar was een mooi meisje, en werd door mijn moeder dikwijls genoemd: moedertje Trot (waarom weet ik niet, maar waarschijnlijk een naam uit een boek).

Ze was (en is) 3 jaar ouder dan ik, en voelde (en voel) dat leeftijdsverschil zeer sterk.

In ons huis waren twee trappen vanuit de gang naar boven. Waarom dit zoo was, begrijp ik nu nog niet, en ik heb ook nooit zoo iets gezien in zoo'n eenvoudig en lang niet statig huis. Eén ervan werd eigenlijk slechts gebruikt, en die heette de houten trap. De andere heette de Zondagsche trap, en liep van de gang naar boven naast de kelderdeur. 't Was een wen-

teltrap en er was een looper met koperen roeden. Boven op het portaal was er een hekje voor. Claar liep eens voor mij uit op die trap en ik keek aandachtig naar haar beenen, waarbij waarschijnlijk haar beide ronde kuitjes mij aan het getal 8 deden denken, en zij was toen ook 8 jaar. Zoodat, wanneer ik in mijn verdere leven ooit het getal 8 ontmoette, ik steeds dacht aan mijn zuster Claar. De cijfers die wij op de lagere school kregen liepen tot 5, en later op de H.B.S. tot 10. Ik gaf de beenen van Claar een 8, dus goed!

Ze was een vriendelijk mooi meisje, dat haar moeder goed hielp, en zij was even netjes als deze laatste, zoodat ze ook niet gedoogde, dat ik rare dingen deed en zei. Gebeurde dat echter toch, dan kon ze haar lachen niet houden, maar uit verdriet daarover, huilde ze dan, terwijl zij afwerende gebaren maakte, onder het kermen van: Geert! Geert!

^ ^ ^ ^ ^

Mijn broer Willem was 5 jaar ouder dan ik, en die leefde meer zoo'n beetje op zichzelf. Hij was zoo'n beetje een jonge geleerde in mijn idee, en zei niet veel, maar dacht des te meer. Als hij dan eens ging vertellen bleek het, dat hij reeds als jongen heel veel wist op allerlei gebied. Vooral op 't gebied van de natuur, vogels, planten, en kruipend gedierte. Hij was verzamelaar en had een museum. Voor mij was dat alles ook erg belangwekkend, maar ik vermaakte mij ermede, terwijl hij het alles wetenschappelijk beschouwde. Hij teekende prachtig.

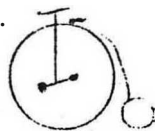
^ ^ ^ ^ ^

Mijn broer Bas was 10 jaar ouder dan ik. en eenig kind uit het eerste huwelijk van mijn vader. Het is altijd moeilijk voor mijn moeder geweest zich tegenover hem als moeder te doen gelden. Bas en ik hebben heel veel met elkaar meegemaakt, en vooral zoo van mijn 8ste tot 18de jaar verafgootde ik hem, en deed hem nà. Mijn moeder vond dat wel eens angstig, want hoewel Bas overal bekend en zeer gezien was, was hij niet bepaald een zoete jongen. Hij speelde erg veel met mij,

en we waren dikke vrienden, ofschoon ik een soort 2de vader in hem zag.

Sport en fietsen waren voor hem uiterst belangrijk, en dat was ook iets voor mij. In de tuin en in de koepel hebben wij veel samen doorgemaakt, waarop ik uitgebreid zal terugkomen. Bas had een hoge nikkelen: hooge-bicycle.

Die stond in de koepel. Ik was pl.m. 5 jaar en reikte zoowat tot de trappers. Zonder dat ik het zelf belangrijk vond, zei ik plotseling tegen Bas: “zeg Bams, ze hebben me gisteren verteld dat je eigenlijk geen kind van Moes bent, hoe zit dat eigenlijk?”

Bas werd vuurrood en woedend op mij. Hij wilde mij niet slaan, maar pakte me beet en zette me even op zijn fiets, waar ik diep ontsteld over het hem aangedane leed, en doodsbenauwd, hangend tusschen hemel en aarde in de koepel, waar ik alleen was achtergelaten, om hulp riep. Eindelijk, eindelijk kwam mijn moedertje mij verlossen. Het was een akelige dag.

^ ^ ^ ^ ^

Juf, was onze kinder juffrouw, genaamd Suze van Deinse uit Enschedé. Zij was mager, met geelachtig gezicht en ik geloof altijd-bruine japon.

Wij waren goede maatjes, en ik zat veel bij haar op de kinderkamer. Later toen ik al ingenieur was en 25 jaar heb ik haar in Enschede nog eens opgezocht. Zij wist nog alles. Ik weet niet of zij nog leeft, maar zeker zou zij belang stellen in deze bladzijden.

Zooals het in die dagen tusschen 1880-1890 mode was, droeg zij een queue, dat was een kussentje achterop de rug gedragen door dames onder de rok. Van voren werd het vast geknoopt, en ik voetbalde er mee, wanneer ik het vond. Tenminste met dat van Juf en niet met dat van mijn moeder, vanwege de hoogachting. Dit beteekent niets van minachting voor Juf, volstrekt niet, maar het was een gradueel verschil, hetgeen door beiden begrepen werd.

Een keu was tevens het Zeeuwsche woord voor varken.

Vrouwen penden zich in keiharde corsetten om dunne middels te hebben. In die corsetten zaten baleinen, die ik eruit kon halen, en die plat en veerkrachtig waren. Buitengewoon geschikt om balletjes brood mee weg te schieten tegen het plafond, waar ze dan bleven plakken. Die baleinen kwam en uit walvisschen, en daar was ik goed mee op de hoogte vanwege het beroemde boek van Prikkebeen die met Dikkie en zuster Ursula in een walvischmaag woonde gedurende geruimen tijd. Er waren prachtige platen in die dit afbeeldden.

Dikkie zat tusschen twee ribben, die als vanzelfsprekend binnen in de maag waren, en er onder stond: Dikkie, Dikkie, opgepast, houdt de rib maar stevig vast. Ieder kende dit boek, en het werd me voorgelezen, toen ik nog niet lezen en schrijven kon. Ik wist de onderschriften zoo goed uit mijn hoofd, dat ik het aandurfde, om ze aan bezoekers voor te lezen, met mijn vingertje wijzend onder de woorden, en dan langzaam en eenigszins bestudeerend, zoodat de bezoekers uitermate verbaasd waren, dat zoo'n kereltje van 3 à 4 jaar al zoo aardig lezen kon. Ook de plaats waar de bladzijde moest worden omgeslagen was schrijver dezes nauwkeurig bekend.

^ ^ ^ ^ ^

Ik had een bedje, dat op de slaapkamer van mijn ouders stond, waar ook mijn Claartje sliep. Haar bed stond dwars tegen het voeten eind van het echtelijk bed. Mijn moeder lag aan de kant van mijn bed, dat tegen de muur stond, en mijn hoofd was dichtbij het hare. Aan mijn voeteneind stond de spiegelkast, dan kwam de deur naar Willems kamertje. Verder waren er twee ramen, die op de tuin uitkeken, waartusschen in de waschtafel stond. Verder nog een waschtafeltje voor Claar, twee kasten en een haard, die slechts ingeval van ziekte brandde. Er waren nog meer kasten aan de zijde waar Paap sliep; maar daar was het zòò donker, dat ik daar niet graag was, uit angst voor spoken en zoo. Dat bedje van me was een ledikant met vierkante hemel en overal gordijnen. Ook keizers ziet men nog wel, afgebeeld, al of niet dood, in dergelijke

meubels. Maar mijn bed had bovendien nog op staande houten tralies, als een soort kooi voor een leeuw. Die zijkan-ten konden met scharnieren naar benée worden geklapt, om het in- en uitstappen mogelijk te maken. Alles kon behoorlijk worden afgegrendeld, zooals men dat nu nog met penetraties doet.

Welnu, om op Prikkebeen terug te komen: Dit bed was natuurlijk met zijn tralies de maag van den walvisch. Zondag 's morgens mochten Willem en Claar er ook met mij in. De gordijntjes gingen dicht, en er was dan in gedempt licht een geheimzinnig interieur geschapen. De rolverdeeling was: Willem was Prikkebeen, Claar Ursula, en ik Dikkie. Wij speelden onze rollen meesterlijk en waren er zoo in, dat we ons half dood schrokken, als plotseling buiten een stem zei, dat we ons nu maar eindelijk eens moesten gaan aankleden.

Als er eentje van ons jarig was, mocht die 's morgens vroeg tusschen vader en moeder in bed komen liggen eventjes, en kreeg dan een cadeautje.

Na al de vreugden en beslommeringen des daags kwam in dat bedje de rust. Maar het leven ging voort, en werd daar al wakend overdacht. Het was niet altijd rust, die daar heerschte. Ook soms doodelijke angst, zoodat ik nat van 't zweet lag te rillen, vooral als ik nog alleen op de kamer was, omdat de anderen er nog niet waren. Wel bechermdde mij het hekje tegen leeuwen en tijgers, maar er kon daar in die duisternis buiten het burchtvormig omhulde nachtpitje veel bestaan, dat niet pluis was.

Dat lichtje reflecteerde tegen het plafond, en was steeds eenigszins in beweging. Ik luisterde en keek gespannen. Ik hoorde iets kraken en was op alles voorbereid, want het zou Bas kunnen wezen, die mij nog stiekum goeden nacht kwam zeggen, en die dan plotseling misschien Haaizelebaaibaabaai! tegen me zou doen, wat ik hem niet kwalijk kon nemen, maar waarvan ik toch zou schrikken, ook al lachte hij er smakelijk om.

Men bonzend hart van de spanning hoopte ik dat 't dan maar gauw moest komen, als 't dan toch gebeuren moest. Maar er kwam niets, en ik wist n.l. niet, dat hét alleen maar de oude linnenkast was, die kraakte door vocht of uitdroging, en het kon toch Bas best wezen. Teneinderaad riep ik met heesche stem maar: "kom maar voor den dag Basje, nèt of ik je niet gezien heb, pu, lekker, ik zie je best". Maar de dreigende stilte bleef, en als het nu nog Bas bleek te zijn, dan zou dit mijn plotselinge dood beteekenen, en dus brulde ik zoo hard, dat het heele huis op stelten stond, en verstopte mij onder de dekens.

Rappe stapjes van honderd moeders en juffen en glaasjes water en tranen vloedden en potjes en kastjes en zelfs een dropje, maakten een einde aan dit betrekkelijke groote drama.

Den volgenden morgen scheen de zon door de reeten van de gordijnen, de merel floot in de perenboom, de houtduiven koerden in de bruine beuk. Wat is het leven heerlijk! - Dus lag ik weer vrij van zorgen in het heerlijk isolement van mijn kleine wereld, die mijn bedje was, en waar ik heer en meester mij gevoelde, want zachte snurkjes bewezen, dat de slaapkamer nog sliep.

^ ^ ^ ^ ^

Het aankleeden werd gezamenlijk gedaan, en men zag er dan niet op zijn voordeeligt uit. Mijn moeder had dan nog haar vlecht niet op haar hoofdje gewonden, die zij dan met haar-spelden volgens mij daarin vast-timmerde. Als ik die vlecht ergens vond hangen, bond ik hem achter mij vast, en kroop dan over den grond als aap verkleed. Moes heeft mij nog eens gezegd dat ze het altijd zoo'n akelig gezicht vond, als Papa zich scheerde voor den scheerspiegel, want dan trok hij zoo'n akelig gezicht en was heelemaal haar Baris niet. Het was een angstig wapen, zoo'n scheermes, héél gevaarlijk.

Die spiegelkast was een ontdekking en een bron van vermaak. Want als je de deur half open deed, en je ging zoo

staan, dat het pubiek je voor de helft zag, en voor de andere helft je spiegelbeeld, had je je buitenste been en buitenste arm maar op en neer te bewegen, en je was precies zoo'n houten Hansworst met beweegbare ledematen, die door een touwtje werden bewogen als je daaraan trok: Groot succes.

Als de kamer verlaten was, en je doolde daar stiekum rond, was er nog veel meer te beleven, al was het alleen aan de groote waschtafel. Die was allereenvoudigst met twee kommen en twee kannen. Maar wat daar boven op een plank stond aan fleschjes en potjes, bereikbaar door op een stoel te klimmen! Daar stond krijt om je tanden te poetsen, dat je op je gezicht kon smeren, zoodat je er medelijwekkend-bleek uitzag. Daar stond Eau des Carmes, dat ik op mijn zakdoek deed. Slaolie voor het haar, die niet lekker smaakte. Maar er stond nog iets, en ik aarzel of ik dit wel aan de vergetelheid zal ontrukken. Vooruit dan maar: Er stond "alcohol" op het etiket, maar dat zei mij niets. Men moet echter alles onderzoeken; dus de kurk er af; ruiken en likken. Dat ruiken bracht mij voor den geest, de gasfitter, met wien ik eens sprak, toen hij op den grond gehurkt iets soldeerde. Ik meende dat dit luchtje hoorde bij het gasfitten. Het was een vroolijke man, en later heb ik pas begrepen, dat het luchtje uit zijn mond kwam, want dat hij, zooals in die tijden gebruikelijk bleek, zijn leven en arbeid veraangenaamde, door nu en dan een slok uit zijn jeneverfleschje te nemen. In ieder geval, ik meende, dat een klein slokje uit dat drankjesfleschje mij slechts goed kon doen en wip, daar ging het naar binnen. Het pakte, zooals men dat noemt, en gaf mij een verhoogde levensvreugd.

Van vreugde stralend wipte ik naar beneden, en, hijgend mijn moeder in haar gezichtje blazend, juichte ik: "hoera, ik ben een gasfitter".

Ernstiger rimpels heb ik nooit in een voor hoofd gezien, dan toen mij werd uitgelegd, dat het héél erg was wat ik gedaan had, en dat ik beloven moest zulks nooit nooit meer

te doen, want het was niet voor inwendig gebruik, maar alleen om op je hoofd te smeren, wanneer je haar pas geknipt was, tegen het kouvatten. O! zei ik!

^ ^ ^ ^ ^

We hebben wel eens allemaal de mazelen gehad op die kamer, tenminste wij kinderen, en mijn ouders gelukkig niet. Dan kwam de oude dokter De Man, en 't was èrg om hooge koorts te hebben. Zoals het in dien tijd kon vriezen, heeft het geloof ik nooit gevoren. Als je 's morgens je glaasje water inschonk om je tanden te borstelen, stond de borstel in eens vast bevroren in het ijs en kon er niet meer uit. En wat een prachtige tafreelen die bevroren ruiten gaven, daar waren platen en schilderijen, die ik kende, niets bij. Het waren droomwouden met apen, slangen en princessen, sterren luchten boven meren; het was de tintelende heele wereld. Het was zoo mooi, dat je het niet leelijk maken kon. Want, als je er lang tegenaan stond te hijgen, zoodat je neus er haast tegenaan bleef plakken, of er met een beetje spuug een donkere leelijke vlek in dooide, dan was dat geen heiligschennis, want binnen enkele seconden kwam Moeder Natuur of Koning Winter, wie het dan ook zij, met tooverstift, en maakte iets van diamanten er van, dat altijd weer de verwachting overtrof. En je stond er trotsch bij te kijken, omdat jezelf ook min of meer als medewerkend schepper er een rol in speelde. Ik stond er bij te filosofeeren, dat het Natuur was, maar tòch ook Kunst, want er zat een vierkante lijst omheen.

Als ik dan in den tuin kwam en zag dat het versch gesneeuwd had, was 't geluk volmaakt. Ik rolde er mij in, als een engel in de wolken. Knoerps, knoerps zei de sneeuw bij iedere stap. Ik nam een bruin houtje in mijn mond, en als ik dan mijn adem als een witte wolk uitblies, voelde ik mij, alsof ik mijn vader was, die zijn sigaar rookte, en voelde mij oud, geslaagd, en zeer waardig. Ook zorgde ik er voor, dat voor aan het stukje hout een bonkje sneeuw zat. Dat kon ik er dan achteloos afkloppen, want het verbeeldde natuurlijk de asch

van de sigaar te zijn. Zooals ik me toen vermaakte met oud te zijn, doe ik het nu met jong te wezen. Géén verschil! -Je voelt in beide gevallen eventjes de tijd; en dat is een prettig gevoel, bewust of onbewust.

Het was eigenlijk zonde om die mooie sneeuw te vertrappen; en dat zou ik ook niet gedaan hebben, als de mogelijkheid niet bestond, dat een volgende sneeuwbuï al het wonderbaarlijk mooie weer herschiep.

^ ^ ^ ^ ^

Die tuin van ons was niet groot, maar het was een wereld op zichzelf. Het huis keek met zijn achterkant naar het Zuiden, en lag dus lekker in de zon. Een trapje met vier treden leidde van de tuindeur naar de tuin. Onderaan stond een eenvoetenkrabbertje. Dat was tevens de stal voor mijn paard en wagen. Links was de zandhoop, en die beteekende de duinen. Daarboven was de woonkamer. Daarboven de kinderkamer. Boven de tuintrap Willems kamertje. Rechts beneden het plaatsje van de keuken, de pomp, het riool, daarboven gelijkvloersch evenals de woonkamer, de salon, en daarboven de groote slaapkamer. De keuken was onder den grond met tal van hokjes en kotjes, trapjes, tralies, drempels, deurtjes, geheimen en schrikken, de meest uiteenloopende geurtjes van specerijen, die aan verre landen uit mooie verhalen deden denken, naast de meest lugubere van riolen, W.C.'s zonder W, enz. enz.

Boven het klerkenkantoor was Bas zijn kamer; daarnaast, uitzienende op de Langendelft, de logeerkamer met drie ramen er in. Achter was het huis veel breeder dan voor.

Naar de 3e verdieping ook 2 trappen vanwege de hokkerigheid. De eene bij de slaapkamer, die liep naar de meidenkamer en het rommelkamertje en de andere naar de groote zolder. Maar daarmee is niet alles gezegd, want bijv. werd die daagsche trap nog onderbroken door een deurtje naar de badkamer en een deurtje naar een vuilgoed hokje.

Het is misschien gek, maar nu ik dat allemaal weer voor

me zie, kan ik niet nalaten op te schrijven, wat dat alles mij zegt. Wat ben ik blij geleefd te hebben in zoo'n raar huis, dat waarschijnlijk niet veel raarder was, dan andere rare huizen.

Maar als ik diezelfde jeugd doorleefd had in een modern huis, zooals ze nu in midden 1900-2000 gebouwd worden, dan geloof ik toch, dat daarin met de poëzie geen rekening is gehouden, die een kind noodig heeft om later een voldoende aantal herinneringen te hebben.

Architecten van naam zullen dat niet met mij eens zijn, en zullen met eenige geweldige woorden zooals: stijl, spanning, verantwoord, economisch enz. mij van de baan knikkeren. Maar ik heb wel eens gezegd tegen één hunner, dat volgens mij een bouwwerk alleen mooi was, wanneer het in aanbouw was, of half in puin, of stokoud, of desnoods nieuw; als het dan maar geheel begroeid was met klimop of zoo. Hoe dan ook, ik heb later in mooiere huizen gewoond, maar geen ervan haalde bij H 7, Lange Delft, Middelburg.

Achter in onzen tuin was de meergemelde koepel, dat was een kamer met daarboven een zolder, en daar mochten we net zoo veel rommel maken als -we wilden. Verder geheel achterin een houthokje, dat nog wat lager lag dan de tuin, en dat nog een achteruitgang had naar de straat d.w.z. naar een werkplaats en een pakhuis van een timmerman in een doodlopend zijstraatje van de Segeersstraat.

In het jaar 1935 ben ik nog eens bij die timmerwinkel op zolder geklommen en heb vandaar een kiek genomen van de achterzijde van het huis, en ook ben ik achterlangs in het houthokje doorgedrongen, en ik heb in den tuin gekeken. Dit was wel interessant, maar de herinnering is mooier, want die heeft meer van den droom, omdat je alles bijna nog duidelijker ziet dan in werkelijkheid, en in een nog mooiere glans. Ik weet nog wel, dat ik, als ik aan dien tuin dacht, veronderstelde dat het 's nachts altijd regende, dat dan de maan altijd scheen, en dat er altijd dieven liepen.

^ ^ ^ ^ ^

Nu zit ik aldoor maar te popelen, om hèn te beschrijven, die zoo'n belangrijk aandeel hebben gehad in mijn jeugd, en dat zijn de honden. De eerste was Black, later kwam van Dominee Itié de hond Bob en nog later bracht Bas mee uit Leiden Kees. Het waren alle drie mijn kinderen.

Geheel in het geheim had mijn moeder Black gekocht. Er werd 's avonds gebeld, en ze zei dat ik eens mee moest gaan naar de deur, want er was een vriendje voor mij. Daar was een arm oud vrouwtje, en die had in een mand verborgen onder een doek een zwart jong mormel met krulletjes. Het vrouwtje werd betaald en kwam elk jaar met Oudejaar om haar penningske, en noemde zich dan; het vrouwtje van 't hondje. Zelfs toen ze allang dood was, kwam er nog steeds een dergelijk iemandje zich melden als: het vrouwtje van 't hondje. Die kreeg ook trouw wat ze vroeg.

We hebben dikwijls ook later in 't gezin over Blackje gepraat, toen ook die al lang dood was, en waren het er over eens, dat er nooit een lastiger, gemeener hondje bestaan zal hebben, en toch heeft het bij ons een verzorging en teederheid ondervonden als een prins. Van kamer-zindelijkheid was geen sprake, gehoorzaamheid bestond niet voor hem, en hij beet ons, als hij de kans kreeg. Dat was niet prettig, maar wij wisten dat er een excuus was, want Black was gek.

Wij hebben altijd gedacht, dat hij reeds in het begin van zijn verblijf bij ons iets heeft gegeten uit het putje, dat was het riool bij de keuken. Hij had ook toevallen en gilde dan liggend op zijn rug midden in het schuim, dat uit zijn bek spoot. Dat was hondenziekte zei men. 't Was niet om aan te zien, en daarom hadden wij diep medelijden met hem. Hij had een hondemand, en daar aaide ik hem zoo lief in, en zei zulke lieve dingetjes, dat hij me niet beet, maar duldde.

Als wij aan tafel zaten, en hij lag er onder, en iemand verzette bij ongeluk zijn voet, dan hing daar direkt Blackje met zijn tanden aan. We hadden een zwart krullig haardkleedje, en daar ging Black meestal op liggen voor 't vuur; Hij